

מאוצרות הפרשה

שיצאו מצרים. ומתי ביקשו בנות צלפחד לקבל נחלה? בשנה הארבעים לפני כניסת בני ישראל לארץ, מדוע שתקו בנות צלפחד כל השנים הללו? וכי לאביהן לא היתה ירושה ממונית, אותה הן בקשו לרשת? אם, אכן, בנות צלפחד רוצות כסף, הן היו צריכות לבוא למשה רבנו מיד לאחר מות אביהן, ולבקש לרשת את כספו.

העובדה שהן המתו ארבעים שנה, מעידה שלא תאות הממון היתה חפתן ולא לרשת את ממון אביהן הן בקשו, אלא רצונן היה לקבל נחלה בארץ ישראל, מכיון שהן חבבו את הארץ.

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - יחי ראובן)

קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו (פ.יח) לכאורה, תוספת הכלים "איש אשר רוח בו" נראית מיותרת, שכן ברור שעליו לקחת אדם חי שרוח ונשמה בקרבו, ולא להוציא אדם מת מקברו ולמנות אותו לתפקיד... אלא – כך מובא בספר "המאורות הגדולים" – "איש אשר רוח בו" הכונה איש השולט ברוחו, שמנהיג את כל כחות נפשו בהתאם לרצון ה'. רק אדם כזה יכול להיות שליט ומנהיג על כל האומה. אדם שאינו שולט על עצמו – ודאי שאינו יכול לשלוט על אומה שלמה. (לאור הנר)

ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה' (כח,יא)

שאל רבי צבי ירוב את רבי חיים קניבסקי זצ"ל: בנוסח מוסף ראש חודש מדגישים אנו ובעבודת בית המקדש נשמח כלנו, ויש להבין מי הם 'כלנו' ומה המיוחד בעובדה זו? במקום תגובה העלה לפניו רבי חיים שאלה הרבה יותר חזקה: בפסוק נאמר (ישעיהו סו, כג): 'והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'', וכאן הקושיא ממש זועקת – היתכן שבכל שבת וראש חדש כל עם ישראל יבואו לבית המקדש? כדרכו ביאר זאת רבי חיים ע"פ מדרש: בפסיקתא (פ"א) נאמר על פסוק זה: 'והיאך הם באין ראש חדש ושבת מסוף העולם? אלא, העבים באין וטוענים אותם ומביאין אותם לירושלים, והם מתפללים שם בבקר. והוא שהנביא מקלסן: 'מי אלה כאב תעופינה' וגו'. כלומר, את קבלת השבת, סעודת השבת ושינת השבת נעשה בבני ברק, את תפלת השחרית וקריאת התורה נעשה בבני ברק, ומיד עם סיום קריאת התורה ימתין לנו מוחץ לבית הכנסת ענן גדול מדות שיקח אותנו 'ספישל' למוסף בירושלים [לגבי תחום

שבת אומרים המפרשים שבודאי סובר רב כהנא שאין איסור תחומין בגבה של למעלה מעשרה טפחים מהקרקע]. לפי זה יוצא, שבעוד בשלשת הרגלים שע"פ דין יש לעלות ברגל, זקנים, חולים, נכים פטורים ממצוה זו כיון שאינם יכולים ללכת ברגל, בשבתות ובראשי חדשים שכולם יבואו ע"י עננים – אף הם יהיו חייבים. זו הסיבה שעל השבתות והחגים אמר הנביא 'יבוא כל בשר', ולכן בתפלת ראש חדש יכולים אנו לומר 'נשמח כלנו'. (לאור הנר)

ובחמשה עשר יום לחדש השביעי מקרא קדש יהיה לכם... והקרבתם עלה אשה ריח ניחח לה' (כט,יב-יג)

בפסוק זה, העוסק בחג הסוכות, התורה מדברת על הקרבן בלבד, בלי להזכיר קודם לכן את מצות סוכה, זאת בשונה מראש השנה שנאמר בו: "כל מלאכת עבודה לא תעשו, יום תרועה יהיה לכם", וכן ביום הכיפורים – "ועניתם את נפשתיכם". מה פשר הדבר? באר רבי מאיר שמחה מדוינסקי: ההלכה היא שהולכי דרכים פטורים מן הסוכה. אומרת, אפוא, התורה: בסכות יש לעלות לבית המקדש ולהקריב קרבנות, ואף שבדרכם לשם יהיו פטורים מן הסוכה – אל להם להמנע מהקרבנות קרבנות החג. לכן לא הזכירה התורה מצות סוכה קודם, לומר שאף ללא קיום מצות סוכה יש לקיים את הקרבנות הקרבנות. (לאור הנר)

פנחס... השיב חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם. בספר "פאר הדור" על החזו"א (ה"ד עמ' ר"ס) מובא על רבי פריץ אריאל זצ"ל שהגיע לגור ב"מגדיאל" בחודש אלול תשי"ג, לקראת השבת הראשונה לכהונתו כרב המקום, התעוררה לו בעיה קשה. באותה שבת היה אמור להיות "בר מצוה" לנער שהיה נוסע על אופניים בשבת. השאלה היתה, אם יוכל לקבל עלייה לתורה? אם יתן לו עלייה, אזי יפסיד הרב את ה"קנאים" שהיו בעיר, ואם לא יתן, אזי יפסיד את ה"מודרניים" מתושבי העיר, והלך לשאול ל"חזון אי"ש" מה לעשות. והשיב: מפטיר אינו מו' קרואים, ותוכל לתת לו עליית מפטיר. הוסיף רבינו ושאלו: אם אתה תלך ברחוב בשבת, והנער יסע על האופניים, האם הוא יתבייש ליסוע כשיראה אותך? והשיב רבי פריץ: בפני הוא לא יסע. "אם כן", אמר החזו"א, "אין זה מחלל שבת בפרהסיא". ושוב שאל הרב אריאל: אבל מה אעשה אם ה"קנאים" שיילכו נגדי? ואמר החזו"א: אתה אשם שאתה קורא לה' "קנאים". אם הרב פוסק כדת וכהלכה שמגיע לנער עלייה לתורה, ממילא מי שאינו שומע בקול הרב – שוב אינו "קנאי", והולך הוא נגד התורה. לאחר מכן שאלו רבינו: מה אתה חושב שהקב"ה רוצה יותר שב"ראש השנה" הקרוב, ה"בית הכנסת" יהיה מלא עם כל תושבי מגדיאל, או רק עם ה"קנאים"? והרב אריאל ישב ושתק. אמר רבינו: אני אומר לך שהקב"ה רוצה שיהיה מלא ביהכ"נ, כי אם ישאר אחד מאלו וימשיך הלאה, זה כולו ריווח. עוד יהודי בביהכ"נ. רואים אנו שקנאות צריכה להיות שקולה ומדודה עפ"י דעת תורה.

ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף (כז, א) רש"י הקדוש שואל מדוע הזכיר ביחוסן של בנות צלפחד: "למשפחת מנשה בן יוסף", והרי כבר נאמר כי צלפחד היה "בן מנשה", ויודעים אנו כי מנשה היה בן יוסף. מותרץ רש"י: "אלא לומר לך: יוסף חבב את הארץ, שנאמר: 'זהעלתם את עצמתי', ובנותיו חבבו את הארץ, שנאמר: 'תנה לנו אחזה'".

יורשה נא לי לשאול שאלה: אני מבקש לקבל מגרש בצפון תל אביב. מגרש ששזה מיליוני שקלים. שואלים אותי: מדוע אתה רוצה את המגרש הזה? ואני משיב: אני אוהב את ארץ ישראל, לכן אני רוצה מגרש. בודאי כולם יצחקו עלי, וכי בגלל ארץ ישראל אני רוצה את המגרש? אני רוצה מיליונים... כיצד אפשר, אם כן, להוכיח כי בנות צלפחד חבבו את הארץ מבקשתן: "תנה לנו אחזה". היכן כתוב כאן שהן מחבבות את הארץ, אולי הן רצו נחלה, כדי שיהיה להן רכוש ממוני? אמר לכם תרוץ, פלאי פלאים. הרי למנשה יש שני חלקים בירושלם הארץ, חלק אחד בארץ ישראל וחלק נוסף בעבר הירדן, אולם בנות צלפחד ביקשו בדוקא לקבל את חלקן בארץ ישראל, ומכאן שהן חבבו את הארץ. תרוץ נוסף לשאלה הזו, אומר ה"אמרי אמת". היה זה כאשר אמו, הרבעצעץ של ה"שפת אמת" נסעה להבראה, ועמה נסע בנה ה"אמרי אמת". בדרך היא שמעה אותו לומר פרשה זו עם רש"י, והיא שאלה אותו את מה ששאלנו: היכן יש ראייה מבקשתן לקבל נחלה, שהן מחבבות את הארץ.

השיב לה ה"אמרי אמת" תרוץ מתוק מדבש: מי היה צלפחד? לדעה אחת היה זה המקושש. מתי התרחשה פרשת המקושש? בשבת השניה לצאת בני ישראל מארץ מצרים, היינו בשנה הראשונה לאחר

כוחם של מעשים קטנים!

יפקד ה' אלהי הרוחת לכל בשר איש על העדה (כ"ז, ט"ז)

ופרש"י: "יפקד ה' - כיון ששמע משה שא"ל המקום תן נחלת צלפחד לבנותי, אמר, הגיע שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. א"ל הקב"ה, לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל. וזהו שאמר שלמה, נוצר תאנה יאכל פריה".
לכאורה יש להבין, מה הדמיון בין 'נוצר תאנה' אשר מן הראוי שיאכל את פריה אחר שעמל עליו, ובין יהושע אשר קיבל את הזכות להנהיג את ישראל משום שסידר את הספסלים בבית המדרש? בניגוד לנוצר התאנה, אשר מגיע לו ליהנות מפרי עמלו ולאכול את פריה – אצל יהושע לכאורה אין אנו רואים כל שייכות בין המעשה שעשה ובין הפרי שקיבל, בדמות הנהגת העדה!
את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

מנהגו של הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל, היה לסיים את הש"ס אחת לשנה. משום כך, מה רבתה הפתעתם של בני הבית, כאשר ביום מן הימים, חמשה חודשים בלבד אחרי הסיום הקודם – הודיע כי הינו מבקש לערוך סעודה מיוחדת לרגל סיום הש"ס. ההפתעה רק התעצמה, כאשר הפעם, הזמין רבי ראובן לסיום זה כמה וכמה מגדולי ישראל – בהם הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך והגאון רבי יוסף שלום אלישיב, כשעל פניו ניכר כי מדובר בשמחה יוצאת דופן, החורגת מגדר הרגיל.

את תהיותיהם של בני הבית, פיזר רבי זעליג ראובן עצמו, בעת סעודת המצוה. בעודו מסב עם ידידיו סביב השולחן הערוך, פתח בעל הבית וסיפר: "כפי שבדאי יודעים אתם, שאיפתי היתה להתרחק מעול הרבנות. לאחר נישואי, ישבתי בבית חותני שמונה שנים, בהן שקדתי על תלמודי בלא מפריע. גם לאחר מכן, כשנאלצתי לקבל על עצמי את עול הרבנות, חיפשתי משרות בעיירות קטנות – בהן הטרדות היו מועטות, כך שהתאפשר לי להמשיך וללמוד במשך מרבית שעות היממה. כאשר הגיעו אלי הצעות מערים גדולות יותר, בהם טרדות הרבנות גדולות אף הן – דחיתי אותן ללא היסוס.

משהגעתי לירושלים, וקיבלתי על עצמי את עול רבנותה – התברר לי עד כמה צדקתי. כעת, כמעט אינני מוצא זמן ללמוד. פה יש חתונה, שם ל"ע לווייה, היום סידור קידושין, ומחר טרדה אחרת, וכן הלאה. אולם כאילו לא די בכך, הרי שישנה בעיה נוספת. לא פעם, כשאני מגיע לאירוע כזה או אחר – אני נאלץ להמתין במשך דקות ארוכות, לעיתים אפילו עשר דקות ויותר...

ובכן, החלטתי, כי אם אינני יכול לחסוך מעצמי את עול הטרדות, הרי שלפחות אני יכול לנצל את זמן ההמתנה לבל יצא לבטלה. קבעתי אפוא לעצמי סדר לימוד לאותן דקות של המתנה, ובמסגרת הסדר הזה – זכיתי כעת לסיים את הש"ס כולו! כלום מבינים אתם מדוע כה מיוחד סיום זה בעיני, מעבר לכל שאר הסיומים שערכת בחיי?"

הרי לנו, כי אנשים גדולים – אינם מזלזלים אפילו ברגעים קטנים... הם יודעים, כי הגדלות צומחת לאו דוקא מתוך המעשים הגדולים, אלא גם, ואולי אפילו בעיקר – מתוך המעשים הקטנים והיומיומיים, שבסופו של דבר מצטרפים לחשבון גדול!
ומכאן, מבאר הגאון רבי אליהו מאיר בלוך, בעל ה"שיעורי דעת", תשובה לשאלתנו:

שכן הנה, במשך שנים, הקדיש יהושע בן נון מכוחו ומזמנו בכדי לסדר את הספסלים בבית מדרשו של משה. אלו היו אמנם מעשים 'קטנים' של יום יום, אולם דוקא מתוך המעשים הקטנים הללו – צמחה גדלות נפלאה!

בבחינה זו, דמה יהושע לנוצר התאנה. האדם שנוטע עץ תאנים, עושה מעשה קטן: הוא טומן ייחור של תאנה באדמה. לכאורה – המעשה קטן וחסר חשיבות, והייחור הקטן הינו חסר משמעות... אולם נוצר התאנה יודע כי הייחור הזה יצמיח עץ רב פירות, מפירותיו יאכל במשך שנים רבות!

וכך גם באשר ליהושע. מאחר והוא לא זלזל במעשים הקטנים, אלא ידע שסופם להצמיח גדלות רבתי – על כן הוא אמנם גדל והעפיל מעלה מעלה, ומשכך – היה ראוי להנהיג את העדה, בזכות ולא בחסד! ("ללמדך – במדבר" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

מי ישלם את המונית?

שאלה: שאלה מעניינת התעוררה ביישוב קטן בגליל העליון, מידי יום ביומו מתארגנים קבוצת יהודים לתפילה בבית הכנסת המקומי. מניין זה מצומצם מאד, כך שחסרונו של אחד החברים יכול להביא לביטול התפילה בציבור. ביום מן הימים, הגיעו לבית הכנסת תשעה יהודים בלבד, ואחר זמן רב של המתנה החליטו שמחמת האונס יתפללו ביחידות. בראות הגבאי שתפילת הציבור עומדת להתבטל, החליט לנקוט יוזמה. והכריז בפני חבריו: "רבותי, המתינו עוד מספר רגעים, אני יוצא להביא את הצענטער (העשירי)". לעגו לו החברים: הלא אף אם תבוא אדם באמצעות "ספר יצירה" לא ניתן לצרפו למנין. האיש יצא לחוץ ונטל את הטלפון, והתקשר ל...תחנת מוניות! "אני צריך מונית באופן דחוף... ואכן, הגיע הנהג כעבר רגעים מספר, "להיכן בבקשה", שאל את הגבאי, והלה השיב: "איני צריך לנסוע לשום מקום. ברצוני לבקש מכבודו להפעיל את המונה ולהיכנס לבית ה' על מנת להשלים לנו מניין". הנהג נענה להצעה בשמחה ונכנס להשתתף בתפילה. לאחר התפילה אף התבקש האיש להישאר ללימוד "חק ישראל", וקדיש דרבנן, בו בזמן שהמונה ממשיך לעבוד. המונה הראה כי התשלום הוא: 135 ₪! וכאן פנה הגבאי אל חבריו ודרש מכל אחד לשלם את חלקו, דהיינו 15 שקלים. אך הציבור מיאן להשתתף עמו, כי אנו לא הזמנו את המונית, ואף לא ידענו שזה נהג מונית, ולכן תשא אתה בהוצאות! שלחו בני היישוב לשאול את רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: עם מי הדין! תשובה: "לא הגבאי ולא חברי המניין ישלמו"! השיב הרב. אלא מי בכל זאת ישלם? התשלום יושט על אותו אחד שהתרשל וביטל את המניין. דנאמר ברמ"א (או"ח סוף ס' נ"ה): במקום שאין מנין לתפילה בבית הכנסת, כופים זה את זה בקנסות שיבואו לתפילה.

חידה שבועית

אנה עזרי אבית אגיש והאצור מוכה עכבריים. בעוצר אגייסן עס בעל בית מלאכה סמוך כיצד אבית
מאכזרית והיכן אפצרי אנתו. האל מאלו אן גמולוים הם אכזבי העכבריים הטובים ביותר. ונתן כזי כק. האל גמולו אבית אל האפסריות:
5 גמולוים אכזבים 5 עכבריים בגוף 5 דקות. כמה גמולוים צריך כזי אכזב 100 עכבריים בגוף 100 דקות?

תשובה על חידה פר"ש: יצים מיד כתיב וענו אשורי הכתיים יצאו למתקה על אשור באמצעות צי של ספינות. תשובה לחידה: בסירה היו בס"ה שלושה אנשים סב. אב, שהוא בנו של הסב. בנו של האב.

שם הזוכה: משפחת קמפניסקי הכניסה להגרלה לתושבי פתח תקווה בלבד

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות גרשוני – ניכטבורג להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות הבלין – וידבסקי לאירוסין הבן הנכד
גני הדר-עמישב: משפחת מרקוס לנשואי הבת משפחת קליימן לנשואי הבת משפחות קנר – פרדמן (מרכז העיר) לנשואי הבת הנכדה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

